

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-05-26
Besvaras senast
2025-06-16

Till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:700 Beslut att inte betala ut nödhjälp till UNRWA

Den humanitära situationen i Gaza är katastrofal. Hjälporganisationer vittnar om en fruktansvärd nöd där människor saknar tillgång till de mest basala förnödenheter. Rädda Barnen varnar för att alla 1,1 miljoner barn i Gaza är farligt nära svält. Sedan den 2 mars har i princip ingen nödhjälp släppts in i Gaza. Trots att mat väntar vid gränsen tillåter inte Israel att den når de människor som behöver den. I skrivande stund har ett hundratal lastbilar släppts in. Det är en droppe i havet.

Biståndsministern har i en intervju redan innan den nuvarande offensiven sagt att Israel som ockupationsmakt har ”ett förbannat ansvar att också följa folkrätten och se till att hjälp kommer fram” (SvD den 18 december 2024).

FN-organet UNRWA har genom en nödhjälpsappell efterfrågat hjälp från bland annat Sverige. Sidas humanitära avdelning är beredd att ge 30 miljoner kronor i nödhjälp till Gaza genom FN-organet UNRWA inom ett par veckor. Men trots myndighetens egen bedömning menar Sidas ledning att man ”tills vidare inte ska stödja UNRWA:s verksamhet med ytterligare finansiering”, eftersom regeringen avslutat sitt kärnstöd till organisationen (DN den 21 maj 2025).

Beslutet att avsluta det svenska kärnstödet till UNRWA togs av regeringen den 19 december 2024, trots att återkommande rapporter och granskningar av UNRWA konstaterar att organisationen fungerar väl och är en förutsättning för ett effektivt humanitärt bistånd i Gaza. Inget annat EU-land har gjort samma bedömning som den svenska regeringen. Det är bara USA som också avbrutit allt stöd till UNRWA.

Sida är Sveriges biståndsmyndighet och fattar egna myndighetsbeslut utifrån väl avvägda bedömningar. Trots att Sida själva konstaterar att UNRWA är den aktör som kan verka mest effektivt i Gaza just nu vågar man inte svara på den nödhjälpsappell som gått ut eftersom regeringen skickar andra signaler.

Svenska skattepengar ska inte slösas bort, och svenskt bistånd är som regel effektivt och resultatinriktat. Den 15 maj fick Sida nya instruktioner för sitt arbete genom förordning 2025:269. Verksamheten ska anpassas för att återspegla regeringens reformagenda för biståndet, Bistånd för en ny era. Det bör noteras att agendan inte innehåller några skrivningar om UNRWA. Tvärtom är man tydlig med att svenskt bistånd ska vara just effektivt. I

förordningen står också att myndigheten ska ”bidra till genomförandet av regeringens internationella åtaganden rörande principerna för ett effektivt bistånd- och utvecklingssamarbete”.

UNRWA är det FN-organ som sedan 1949 har mandat att tillhandahålla skydd och assistans för palestinska flyktingar i hela regionen, och organisationens verksamhet är helt avgörande för att ta till vara deras intressen.

Det står naturligtvis en regering fritt att ta politiska beslut trots att myndighetsunderlag förordrar annat. I det här fallet är det dock tydligt att man inte är ute efter att myndighetens arbete ska skötas så effektivt som möjligt. Sidas humanitära avdelning har rätt att svara på nödhjälpsappeller, och det bör ske på det sätt myndigheten bedömer är mest effektivt.

Mina frågor till statsrådet Benjamin Dousa är:

1. Är det statsrådets uppfattning att Israel lever upp till folkrätten i Gaza och om inte, avser statsrådet att vidta några åtgärder inom ramen för sitt ansvarsområde?
2. Är det statsrådets uppfattning att Sida har utrymme att självständigt ta beslut om att svara på nödhjälpsappeller från till exempel UNRWA?
3. Är statsrådet beredd att ompröva regeringens beslut att inte ge bistånd till Gaza via UNRWA?
4. Hur kommer statsrådet att agera för att säkerställa att Israel tillåter humanitär hjälp att nå Gazaborna?

.....

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Rebecca Heinemann